A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (tizedik tanács)

2022. április 28.*

„Előzetes döntéshozatal – Szellemitulajdon-jogok – 2004/48/EK irányelv – 3. cikk – A szellemitulajdon-jogok érvényesítésének biztosításához szükséges intézkedésekre, eljárásokra és jogorvoslatokra vonatkozó általános kötelezettség – 14. cikk – Az » ésszerű és arányos perköltség« fogalma – Szabadalmi ügyvivő – A pervesztes felet terhelő költségek észszerű és arányos jellege nemzeti bíróság általi mérlegelésére vonatkozó lehetőség hiánya”

A C-531/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) a Bírósághoz 2020. október 19-én érkezett, 2020. szeptember 24-i határozatával terjesztett elő

a **NovaText GmbH**

és

a **Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (tizedik tanács),

tagjai: I. Jarukaitis tanácselnök, M. Ilešič (előadó) és D. Gratsias bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a NovaText GmbH képviseletében V. Feurstein Rechtsanwalt,

– az Európai Bizottság képviseletében G. Braun és S. L. Kalėda, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2021. november 11-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

* Az eljárás nyelve: német.

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.) 3. cikke (1) bekezdésének és 14. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a NovaText GmbH és a Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg (a továbbiakban: heidelbergi egyetem) között egy ügyvédnek és egy „szabadalmi ügyvivőnek” *(Patentanwalt)* minősített szakértőnek az ezen egyetemet megillető európai uniós védjegyek bitorlásával kapcsolatos bírósági eljárásban való közös részvételéből eredő költségek megállapítása tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2004/48 irányelv (10) és (17) preambulumbekezdése a következőket állapítja meg:

„(10) Ezen irányelv célja a jogszabályok egymáshoz való közelítése egy magas, egyenértékű és egységes védelmi szint [helyesen: a szellemi tulajdon magas, egyenértékű és egységes védelmi szintjének] belső piacon belüli biztosítása érdekében.

[…]

(17) Az ezen irányelvben foglalt intézkedéseket, eljárásokat és jogorvoslatokat minden egyes esetben úgy kell meghatározni, hogy az figyelembe vegye az adott eset jellemző vonásait, ideértve az egyes szellemi tulajdonjogok sajátosságait és szükség esetén a jogsértés szándékos vagy nem szándékos voltát.”

4 Ezen irányelv „Tárgy” című 1. cikke szerint:

„Ez az irányelv azokról az intézkedésekről, eljárásokról és jogorvoslatokról szól, amelyek a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükségesek. Ezen irányelv alkalmazásában a »szellemi tulajdonjogok« magukban foglalják az iparjogvédelmi jogokat.”

5 Az említett irányelv „Hatály” című 2. cikke az (1) bekezdésében az alábbiakat írja elő:

„A[z uniós] vagy tagállami jogszabályokban esetlegesen foglalt eszközök sérelme nélkül – amennyiben azok kedvezőbbek a jogosultak számára – az ebben az irányelvben foglalt intézkedéseket, eljárásokat és jogorvoslatokat a 3. cikkel összhangban alkalmazni kell [az uniós] jogban és/vagy az érintett tagállam nemzeti jogában foglalt bármely szellemi tulajdonjog megsértése [helyesen: szellemitulajdonjog-sértés] esetén.”

6 Ugyanezen irányelv II. fejezete tartalmazza az irányelv 3–15. cikkét, amelyek a 2004/48 irányelv által szabályozott intézkedésekre, eljárásokra és jogorvoslatokra vonatkoznak.

7 A 2004/48 irányelv „Általános kötelezettség” című 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok rendelkeznek azon intézkedésekről, eljárásokról és jogorvoslatokról, amelyek az ezen irányelv által szabályozott szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükségesek. Ezen intézkedéseknek, eljárásoknak és jogorvoslatoknak méltányosnak és igazságosnak kell lenniük, és nem lehetnek indokolatlanul bonyolultak és költségesek és nem eredményezhetnek észszerűtlen határidőket és indokolatlan késedelmeket.

(2) Ezeknek az intézkedéseknek, eljárásoknak és jogorvoslatoknak ezen túlmenően hatásosnak, arányosnak és elrettentőnek [helyesen: visszatartó hatásúnak] kell lenniük, és úgy kell őket alkalmazni, hogy a jogszerű kereskedelemnek ne állítsanak korlátokat, és hogy az azokkal való visszaélés esetére biztosítékok rendelkezésre álljanak.”

8 Ezen irányelv „Költségek [helyesen: Perköltségek]” című 14. cikke szerint:

„A tagállamok biztosítják, hogy a nyertes fél oldalán felmerülő észszerű és arányos költségeket [helyesen: észszerű és arányos perköltséget, valamint egyéb költségeket] főszabályként a vesztes fél viselje, ha méltányossági okok ennek nem mondanak ellent.”

A német jog

9 Az 1994. október 25-i Gesetz über den Schutz von Marken und sonstigen Kennzeichen – Markengesetz (a védjegyek és egyéb megkülönböztető megjelölések oltalmáról szóló törvény, BGBl. 1994 I, 3082. o.) alapügyre alkalmazandó változata (a továbbiakban: MarkenG) „A megkülönböztető megjelölésekkel kapcsolatos jogviták” című 140. §-a a (3) bekezdésében kimondja:

„A szabadalmi ügyvivő megjelölésekkel kapcsolatos jogvitában való közreműködése miatt felmerült költségek közül a [2004. május 5-i Rechtsanwaltsvergütungsgesetz (az ügyvédek díjazásáról szóló törvény; BGBl. 2004 I, 718. o.)] 13. §-a szerinti díjakat, valamint az e szabadalmi ügyvivő szükségszerűen felmerült költségeit meg kell téríteni.”

10 A MarkenG 125-e. §-ának (5) bekezdése értelmében a MarkenG 140. §-ának (3) bekezdése értelemszerűen alkalmazandó a hatáskörrel rendelkező európai uniós védjegybíróság előtti eljárásokra is.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11 A heidelbergi egyetem európai uniós védjegyei bitorlása miatt abbahagyásra kötelezés iránti igényt, valamint ebből eredő védjegyjogi követeléseket érvényesített a NovaTexttel szemben. A jogvitát perbeli egyezséggel zárták le. 2017. május 23-i végzésével a Landgericht Mannheim (mannheimi regionális bíróság, Németország) mint elsőfokú európai uniós védjegybíróság a NovaTextet kötelezte a költségek viselésére, és a pertárgyértéket 50 000 euróban állapította meg. Az utóbbi által benyújtott keresetet elutasították.

12 Keresetlevelében a heidelbergi egyetem ügyvédje kifejtette, hogy szabadalmi ügyvivő vett részt az eljárásban, és a költségek megállapítására irányuló eljárásban biztosította, hogy ezen ügyvivő ténylegesen közreműködött az eljárásban. Jelezte, hogy az említett ügyvivővel minden egyes eljárási iratot egyeztettek, és így az utóbbi részt vett az egyezségre irányuló tárgyalásokon, még akkor is, ha a telefonbeszélgetésekre kizárólag a felek ügyvédei között került sor.

13 2017. december 8-i végzésével a Landgericht Mannheim (mannheimi regionális bíróság) a heidelbergi egyetem részére megtérítendő költségek összegét 10 528,95 euróban állapította meg, amelyből 4 867,70 euró a szabadalmi ügyvivő elsőfokú eljárásban felmerült költségei, 325,46 euró pedig ezen ügyvivő fellebbezési eljárásban való közreműködésének költsége.

14 A NovaText által e végzéssel szemben benyújtott fellebbezés alapján eljáró Oberlandesgericht Karlsruhe (karlsruhei regionális felsőbíróság, Németország) elutasította az utóbbi fellebbezését. E bíróság úgy ítélte meg, hogy a MarkenG 140. §-ának (3) bekezdése értelmében vett védjegyekkel és megjelölésekkel kapcsolatos jogvita tárgyában van folyamatban, így a polgári peres eljárás keretében a költségek megtérítése általános rendszerével ellentétben nem kell megvizsgálni, hogy a szabadalmi ügyvivő közreműködése „a megfelelő jogérvényesítéshez szükséges volt-e”, vagy hogy e közreműködés a heidelbergi egyetem által megbízott ügyvéd szolgáltatásához képest „többletszolgáltatást” jelentett-e. Az említett bíróság szerint úgy kell tekinteni, hogy a nemzeti jog e rendelkezésének szövege összhangban van a 2004/48 irányelvvel, és az említett rendelkezés olyan értelmezése, amely szerint meg kell vizsgálni, hogy valamely szabadalmi ügyvivő igénybevétele szükséges-e, egyértelműen ellentétes lenne a nemzeti jogalkotó céljával, ami kizárná a MarkenG 140. §-a (3) bekezdésének az irányelvvel összhangban történő értelmezésének lehetőségét.

15 A kérdést előterjesztő bírósághoz, a Bundesgerichtshofhoz (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) benyújtott felülvizsgálati kérelmében a NovaText a költségek megállapításáról szóló végzés hatályon kívül helyezését kéri annyiban, amennyiben az a szabadalmi ügyvivő költségeit a terhére rótta.

16 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy a felülvizsgálati kérelem kimenetele lényegében a 2004/48 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének és 14. cikkének értelmezésétől függ. E tekintetben pontosítja, hogy az Oberlandesgericht Karlsruhe (karlsruhei regionális felsőbíróság) azáltal, hogy a szabadalmi ügyvivői költségeket a MarkenG 140. §-ának (3) bekezdése alapján megtérítendőnek tekintette, megfelelt a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) állandó ítélkezési gyakorlatának és a nemzeti jogtudományban túlnyomórészt uralkodó álláspontnak.

17 Ezzel együtt a 2016. július 28-i United Video Properties ítéletre (C-57/15, EU:C:2016:611) tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság részéről kétség merül fel arra vonatkozóan, hogy a MarkenG 140. §-ának (3) bekezdése összhangban van-e a 2004/48 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésével és 14. cikkével. Úgy ítéli meg először is, hogy az olyan szabadalmi ügyvivő tevékenységével kapcsolatos költségek automatikus megtérítése, akinek közreműködése valójában nem volt szükséges „a megfelelő jogérvényesítéshez”, szükségtelenül költségesnek bizonyulhat, különösen abban az esetben, ha az ezen ügyvivő által elvégzett feladatot az érintett fél által már megbízott, iparjogvédelemre szakosodott ügyvéd ugyanilyen módon elvégezhette volna. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy a peren kívüli jogérvényesítést és különösen a szabadalmi ügyvivőnek a védjegyjoggal kapcsolatos felszólításban való közreműködését illetően már kimondta, hogy a MarkenG 140. §-a (3) bekezdésének analógia

útján történő alkalmazása nem lehetséges, következésképpen az említett ügyvivő közreműködésével összefüggő költségeket csak akkor kell megtéríteni, ha e közreműködés szükségszerű volt.

18 Ezt követően, figyelembe véve azt a tényt, hogy – amint az a (10) preambulumbekezdéséből kitűnik – a 2004/48 irányelv célja, hogy a szellemi tulajdon magas védelmi szintjét biztosítsa a belső piacon, és hogy ezen irányelv 3. cikkének (2) bekezdése értelmében az általa előírt eljárásoknak és jogorvoslatoknak visszatartó hatásúnak kell lenniük, indokoltnak tűnik az amiatt túlzottan magas költségek megtérítésének kizárása, hogy a pernyertes fél és az ügyvédje szokatlanul magas tiszteletdíjban állapodott meg, vagy hogy az ügyvéd olyan szolgáltatásokat nyújt, amelyek nem tekinthetők szükségesnek az érintett szellemitulajdon-jog érvényesítésének a biztosításához.

19 Végül előfordulhat, hogy a 2004/48 irányelv 14. cikke értelmében véve nem lehet arányos az olyan szabadalmi ügyvivő tevékenységével kapcsolatos költségek megtérítése, akinek közreműködése „a megfelelő jogérvényesítéshez” nem volt szükséges, mivel e költségek megtérítése nem veszi kellőképpen figyelembe az adott ügy sajátos jellemzőit.

20 E körülmények között a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a [2004/48] irányelv 3. cikkének (1) bekezdését és 14. cikkét, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely előírja, hogy a pervesztes fél köteles a pernyertes félnek a szabadalmi ügyvivő védjegyjoggal kapcsolatos bírósági eljárásban való közreműködése miatt felmerült költségeit megtéríteni, függetlenül attól, hogy a megfelelő jogérvényesítéshez szükséges volt-e a szabadalmi ügyvivő közreműködése?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

21 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket. A Bíróság feladata ugyanis az uniós jog minden olyan rendelkezésének értelmezése, amelyre a nemzeti bíróságoknak az eléjük terjesztett jogviták eldöntése érdekében szükségük van, még akkor is, ha e bíróságok az általuk feltett kérdésekben nem jelölik meg kifejezetten ezeket a rendelkezéseket (2021. június 17-i M. I. C. M. ítélet, C-597/19, EU:C:2021:492, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

22 Ennek érdekében a Bíróság a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján meghatározhatja az említett jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a jogvita tárgyára figyelemmel szükséges (2021. június 17-i M. I. C. M. ítélet, C-597/19, EU:C:2021:492, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

23 Először is, kérdésében az előterjesztő bíróság a 2004/48 irányelv 14. cikkén kívül az irányelv 3. cikkének (1) bekezdésére is hivatkozik. Márpedig meg kell állapítani, hogy azon általános kötelezettséget illetően, amely e 3. cikk értelmében a tagállamokat terheli azon kritériumok tekintetében, amelyeknek meg kell felelniük a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének

biztosításához szükséges intézkedéseknek, eljárásoknak és jogorvoslatoknak, e cikk (2) bekezdése szintén tartalmaz releváns elemeket az előterjesztett kérdés elemzése szempontjából. Amint az egyébként a jelen ítélet 18. pontjából kitűnik, a kérdést előterjesztő bíróság ezekre is hivatkozik.

24 E tekintetben egyrészt a 2004/48 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének megfelelően ezen intézkedéseknek, eljárásoknak és jogorvoslatoknak többek között méltányosnak és igazságosnak kell lenniük, és nem lehetnek indokolatlanul költségesek. Másrészt ugyanezen cikk (2) bekezdése értelmében ezen intézkedéseknek, eljárásoknak és jogorvoslatoknak hatásosnak, arányosnak, valamint visszatartó hatásúnak kell lenniük, és úgy kell őket alkalmazni, hogy az azokkal való visszaélés esetére biztosítékok rendelkezésre álljanak.

25 Másodszor, a pernyertes fél részéről felmerült költségeknek a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott „megfelelő jogérvényesítéshez szükséges” jellegét illetően meg kell állapítani, hogy a 2004/48 irányelv 14. cikke nem ismer ilyen kritériumot. E 14. cikk értelmében ugyanis a perköltségnek és egyéb megtérítendő költségeknek „észszerűnek és arányosnak” kell lenniük.

26 Márpedig, mivel az e rendelkezésben szereplő „észszerű és arányos perköltség” kifejezés a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmaz, azt az egész Európai Unióban általában önállóan és egységesen kell értelmezni, a tagállamokban alkalmazott minősítésektől függetlenül, figyelembe véve a szóban forgó rendelkezés kifejezéseit, összefüggéseit, és azon szabályozás célját, amelynek az részét képezi (lásd analógia útján: 2021. november 30-i LR Ģenerālprokuratūra ítélet, C-3/20, EU:C:2021:969, 79. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

27 Harmadszor, amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, az Oberlandesgericht Karlsruhe (karlsruhei regionális felsőbíróság) úgy ítélte meg, hogy a jelen ügyben nem szükséges a MarkenG 140. §-ának (3) bekezdését úgy értelmezni, hogy a nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy valamely szabadalmi ügyvivő igénybevétele szükséges-e, különösen azért, mert e nemzeti jogi rendelkezés ilyen értelmezése egyértelműen ellentétes lenne a nemzeti jogalkotó céljával.

28 Mindemellett a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem benyújtásának ténye, akárcsak a kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben tanúsított hallgatása, értelmezhető úgy, hogy az érintett nemzeti jogi rendelkezés – különösen a 2004/48 irányelv 14. cikkéből eredő, a jelen ítélet 25. és 26. pontjában felidézett kritériumok tekintetében fennálló – esetleges összeegyeztethetetlensége nem magának a rendelkezésnek a szövegéből, hanem a nemzeti jogrendben e rendelkezésnek általánosan tulajdonított értelmezésből következhet.

29 Negyedszer és utolsósorban, amint azt lényegében a főtanácsnok indítványának 27. pontjában megjegyezte, a kérdést előterjesztő bíróság kétségei nem annyira a szabadalmi ügyvivő közreműködéséhez kapcsolódó költségek minősítésével, hanem inkább azon ténnyel kapcsolatosak, hogy e költségeket feltétel nélkül és automatikusan a pervesztes félre terhelik. Márpedig ezen automatizmus kivonja e költségeket az észszerű és arányos jellegükre vonatkozó bírósági felülvizsgálat alól.

30 E megfontolásokra tekintettel az előterjesztett kérdést úgy kell átfogalmazni, hogy azzal az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2004/48 irányelv 3. és 14. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy annak olyan értelmezése, amely nem teszi lehetővé az ezen irányelv hatálya alá tartozó eljárásban eljáró bíróság számára,

hogy az elé terjesztett minden egyes ügyben megfelelően figyelembe vegye az adott ügy sajátos jellemzőit annak mérlegelése céljából, hogy a pernyertes fél részéről felmerült eljárási költségek észszerűek és arányosak-e.

31 Amint arra (10) preambulumbekezdése rámutat, a 2004/48 irányelv célja a szellemitulajdon-jogok érvényesítésével kapcsolatos eszközöket illetően a tagállami jogszabályok egymáshoz való közelítése a szellemi tulajdon magas, egyenértékű és egységes védelmi szintjének belső piacon belüli biztosítása érdekében.

32 E tekintetben és 1. cikkének megfelelően a 2004/48 irányelv mindazon intézkedésekről, eljárásokról és jogorvoslatokról szól, amelyek a szellemitulajdon-jogok érvényesítésének biztosításához szükségesek. Ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdése pontosítja, hogy ezen intézkedéseket, eljárásokat és jogorvoslatokat alkalmazni kell az uniós jogban és/vagy az érintett tagállam nemzeti jogában foglalt bármely szellemitulajdon-jog megsértése esetén.

33 Ugyanakkor a 2004/48 irányelv rendelkezései nem a szellemitulajdon-jogok valamennyi vonatkozásának, csupán azoknak a szabályozására irányulnak, amelyek egyrészről e jogok tiszteletben tartásával, másrészről azok megsértésével kapcsolatosak, az arra szolgáló hatékony jogorvoslati eljárások meglétének előírásával, hogy valamennyi fennálló szellemi tulajdonjogi jogsértést meg lehessen előzni, azok megszűnjenek, vagy orvoslásra kerüljenek (2015. július 16-i Diageo Brands ítélet, C-681/13, EU:C:2015:471, 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 Ezenkívül ezen irányelv elfogadásakor az uniós jogalkotó általában a szellemitulajdon-jog érvényesítésére vonatkozóan a minimális harmonizáció megvalósítása mellett döntött (2020. július 9-i Constantin Film Verleih ítélet, C-264/19, EU:C:2020:542, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 Márpedig a 2004/48 irányelv 14. cikkében szereplő, eljárási költségekre vonatkozó szabályok a szellemitulajdon-jogok érvényesítésének biztosításához szükséges intézkedésekre, eljárásokra és jogorvoslatokra vonatkozó, ezen irányelv II. fejezetében előírt szabályok részét képezik.

36 Közelebbről, egyrészt a 2004/48 irányelv 14. cikke kimondja azt az elvet, amely szerint a nyertes fél oldalán felmerülő észszerű és arányos perköltséget, valamint egyéb költségeket főszabályként a vesztes fél viseli.

37 Így e rendelkezés célja a szellemi tulajdonjogok védelmi szintjének megerősítése, és annak meg kell akadályoznia, hogy a sérelmet szenvedő felet visszatartsák attól, hogy a jogai védelme érdekében bírósági eljárást kezdeményezzen (2015. július 16-i Diageo Brands ítélet, C-681/13, EU:C:2015:471, 77. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 Ez egyébként összhangban van mind a 2004/48 irányelv általános célkitűzésével, amely a tagállamok jogszabályainak egymáshoz való közelítése a szellemi tulajdon magas, egyenértékű és egységes védelmi szintjének belső piacon belüli biztosítása érdekében, mind ezen rendelkezés konkrét célkitűzésével, amely annak megakadályozása, hogy a sérelmet szenvedett felet visszatartsák attól, hogy a szellemi tulajdonjogai védelme érdekében bírósági eljárást kezdeményezzen. Az említett célkitűzéseknek megfelelően ugyanis a szellemitulajdon-jogok megsértőjének teljes egészében viselnie kell a magatartásának pénzügyi következményeit (2011. október 18-i Realchemie Nederland ítélet, C-406/09, EU:C:2011:668, 49. pont).

39 Másrészt a 2004/48 irányelv 14. cikke értelmében az abban előírt költségmegosztási szabály nem alkalmazható, ha méltányossági okok tiltják azt, hogy a pervesztes felet kötelezzék a pernyertes fél részéről felmerült költségek megtérítésére, még akkor sem, ha e költségek észszerűek és arányosak.

40 Mindenekelőtt a pervesztes fél által megtérítendő „[eljárási] költségek” 2004/48 irányelv 14. cikkében szereplő fogalmának terjedelmével kapcsolatban a Bíróság már kimondta, hogy e fogalom magában foglalja többek között az ügyvédi tiszteletdíjakat, mivel ezen irányelv semmiféle olyan elemet nem tartalmaz, amelyből arra a következtetésre lehetne jutni, hogy e költségek, amelyek általában a szellemitulajdon-jog érvényesítésének a biztosítására irányuló eljárás keretében felmerült költségek jelentős részét képezik, e cikk hatálya alól ki vannak zárva (2016. július 28-i United Video Properties ítélet, C-57/15, EU:C:2016:611, 22. pont).

41 A 2004/48 irányelv egyetlen rendelkezésével sem ellentétes az sem, hogy az olyan képviselő költségeit, mint amilyen a szabadalmi ügyvivő, akit a jogosult egyénileg vagy ügyvéddel együtt igénybe vett, főszabály szerint az „eljárási költségek” fogalma alá tartozónak tekintsék, amennyiben e költségek azonnal és közvetlenül magából az eljárásból erednek, amint arra lényegében a főtanácsnok az indítványának 26. pontjában rámutatott.

42 Egy ilyen eredet elismerhető az olyan ügyvivő költségei tekintetében, aki a nemzeti jog értelmében fel van hatalmazva a szellemi tulajdonjogok jogosultjainak az illetékes bíróságok előtti, a 2004/48 irányelvben említett – különösen az eljárási iratok ilyen ügyvivő által történő elkészítésével vagy adott esetben ezen ügyvivőnek az említett eljárásokkal összefüggésben tartott tárgyalásokon való megjelenésével kapcsolatos – eljárásokban történő bírósági képviseletére. Az sem kizárt, hogy az ilyen eredet elismerhető azon költségek tekintetében is, amelyek az ilyen ügyvivőnek az egyezség útján történő rendezésre irányuló intézkedésekben való részvételéhez kapcsolódnak, többek között egy bíróság előtt már folyamatban lévő jogvitában.

43 Kétségtelen, hogy a Bíróság a 2016. július 28-i United Video Properties ítélet (C-57/15, EU:C:2016:611) 39. és 40. pontjában lényegében azt is megállapította, hogy mivel a szaktanácsadási szolgáltatások közvetlenül és szorosan kapcsolódnak a szellemi tulajdonjog érvényesítésének biztosítására irányuló bírósági eljáráshoz, az e szaktanácsadó közreműködéséhez kapcsolódó költségek a 2004/48 irányelv 14. cikke értelmében vett „egyéb költségek” közé tartoznak.

44 Mindazonáltal e minősítés az ezen ítélet alapjául szolgáló ügy sajátos ténybeli összefüggésébe illeszkedik, amelyben nem volt könnyű meghatározni, hogy az alapeljárás a gyakran a bírósági eljárást megelőzően felmerült, „a jogsértés megállapításával és az elkövetőjének felkutatásával” összefüggő, és így nem feltétlenül az említett irányelv 14. cikkének, hanem inkább ezen irányelvnek a jogosult által elszenvedett kár megtérítésére vonatkozó 13. cikkének hatálya alá tartozó költségekre vonatkozott, vagy pedig egy bírósági kereset tényleges indításához elkerülhetetlen szolgáltatásokra.

45 Továbbá egyrészt, a 2004/48 irányelv 14. cikke előírja a tagállamok számára, hogy csak az „észszerű” eljárási költségek megtérítését biztosítsák. E követelmény, amely mind az e rendelkezés értelmében vett „perköltségre”, mind pedig az „egyéb költségekre” alkalmazandó, a 2004/48 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében előírt azon általános kötelezettséget tükrözi, amely szerint a tagállamoknak ügyelniük kell többek között arra, hogy azon intézkedések,

eljárások és jogorvoslatok, amelyek az ezen irányelv által szabályozott szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükségesek, ne legyenek indokolatlanul költségesek (lásd ebben az értelemben: 2016. július 28-i United Video Properties ítélet, C-57/15, EU:C:2016:611, 24. pont).

46 Így a Bíróság kimondta, hogy nem észszerűek az amiatt túlzottan magas költségek, hogy a pernyertes fél és az ügyvédje szokatlanul magas tiszteletdíjban állapodott meg, vagy hogy az ügyvéd olyan szolgáltatásokat nyújt, amelyek nem tekinthetők szükségesnek az érintett szellemi tulajdonjog érvényesítésének a biztosításához (lásd ebben az értelemben: 2016. július 28-i United Video Properties ítélet, C-57/15, EU:C:2016:611, 25. pont).

47 Másrészt a 2004/48 irányelv 14. cikke előírja, hogy a perköltségnek és a vesztes fél által viselendő egyéb költségeknek „arányosaknak” kell lenniük.

48 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy az a kérdés, hogy e költségek arányosak-e, nem értékelhető azon költségektől függetlenül, amelyek a pernyertes fél részéről az ügyvédi közreműködés címén ténylegesen felmerültek, amennyiben azok a jelen ítélet 45. pontja értelmében észszerűek. Jóllehet ugyanis az arányosság követelménye nem jelenti azt, hogy a pervesztes félnek szükségszerűen a másik fél részéről felmerült költségek összességét meg kell térítenie, megköveteli, hogy ez utóbbi fél jogosult legyen a pernyertes fél részéről ténylegesen felmerült észszerű költségek legalább jelentős és megfelelő részének a megtérítésre (lásd ebben az értelemben: 2016. július 28-i United Video Properties ítélet, C-57/15, EU:C:2016:611, 29. pont).

49 Végül a 2004/48 irányelv (17) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 14. cikkének megfelelően a hatáskörrel rendelkező bíróságnak képesnek kell lennie arra, hogy minden esetben felülvizsgálja a pernyertes félnél valamely képviselő – például egy szabadalmi ügyvivő – részvétele címén felmerült eljárási költségek észszerű és arányos jellegét, azokon az eseteken túlmenően, amikor az ilyen felülvizsgálat az említett 14. cikk értelmében méltányossági okokból szükséges.

50 Kétségkívül a Bíróság megállapította, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amely átalánydíjakat ír elő, főszabály szerint összeegyeztethető lehet a 2004/48 irányelv 14. cikkével. A Bíróság azonban pontosította, hogy e díjaknak még ilyen esetben is biztosítaniuk kell, hogy e nemzeti szabályozás alapján a pervesztes félnek felszámítható költségek észszerűek legyenek, és hogy az e költségek címén követelhető maximális összegek ne legyenek túl alacsonyak a szellemi tulajdon területén működő ügyvédek által általában alkalmazott díjakhoz képest (lásd ebben az értelemben: 2016. július 28-i United Video Properties ítélet, C-57/15, EU:C:2016:611, 25., 26., 30. és 32. pont).

51 Ezen ítélkezési gyakorlatból így nem vonható le az a következtetés, hogy e mérlegelési jogkör gyakorlása során a tagállamok a perköltség vagy egyéb költségek egy kategóriáját akár kizárhatnák azok észszerűségének és arányosságának bírósági felülvizsgálata alól.

52 A fentiekre tekintettel először is, amint arra a főtanácsnok az indítványának 39. pontjában rámutatott, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló nemzeti rendelkezés automatikus alkalmazása bizonyos esetekben azt jelentheti, hogy sérül a 2004/48 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében előírt azon általános kötelezettség, amelynek értelmében többek között a tagállamok által bevezetett eljárások nem lehetnek indokolatlanul költségesek.

53 Másodszor az ilyen típusú rendelkezés ilyen alkalmazása visszatarthatja az állítólagos jogosultat attól, hogy jogának érvényesítése érdekében keresetet indítson, mert attól tart, hogy – amennyiben pervesztes lesz – jelentős eljárási költségeket kell viselnie, ami ellentétes a 2004/48 irányelvnek többek között a szellemi tulajdon magas szintű védelmének belső piacon belüli biztosítására irányuló céljával.

54 Harmadszor, amint arra lényegében a főtanácsnok is rámutatott indítványának 49. pontjában, a költségeknek a jogvitában részt vevő fél képviselőjének felelőssége tudatában kijelentett puszta nyilatkozata alapján történő feltétel nélküli és automatikus figyelembevétele, anélkül hogy e költségeket a nemzeti bíróság értékelhetné az érintett jogvitához képest észszerű és arányos jellegüket illetően, megnyithatja az utat az ilyen rendelkezés visszaélésszerű alkalmazásának, megsértve ezzel a 2004/48 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében előírt általános kötelezettséget.

55 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/48 irányelv 3. és 14. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy annak olyan értelmezése, amely nem teszi lehetővé az ezen irányelv hatálya alá tartozó eljárásban eljáró bíróság számára, hogy az elé terjesztett minden egyes ügyben megfelelően figyelembe vegye az adott ügy sajátos jellemzőit annak mérlegelése céljából, hogy a pernyertes fél részéről felmerült eljárási költségek észszerűek és arányosak-e.

A költségekről

56 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (tizedik tanács) a következőképpen határozott:

A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. és 14. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy annak olyan értelmezése, amely nem teszi lehetővé az ezen irányelv hatálya alá tartozó eljárásban eljáró bíróság számára, hogy az elé terjesztett minden egyes ügyben megfelelően figyelembe vegye az adott ügy sajátos jellemzőit annak mérlegelése céljából, hogy a pernyertes fél részéről felmerült eljárási költségek észszerűek és arányosak-e.

Aláírások